

Шеремет Д.С., курсант
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Питання точності перекладу з англійської мови на українську і навпаки може викликати труднощі при співпраці з іноземними країнами і правниками, при заключенні міжнародних договорів між ними. А також точність перекладу юридичних термінів має важливе значення при вирішенні юридичних питань у іноземних та європейських судах, де мова проваджень – виключно англійська, оскільки є міжнародною і загальнодоступною мовою. Спостерігаючи за швидким ростом держави на міжнародному рівні та євроінтеграцією України у наш час, неможливо не помітити значну, колосально важку роботу у правовій системі нашої держави, яка насамперед відбувається завдяки європейським правовим домовленостям і яка зумовлена перекладом величезної кількості юридичних термінів, задля створення правової системи, схожою з європейськими країнами. Але не таким простим, насправді, є переклад юридичних термінів. Хочемо також зазначити, що переклад юридичної мови актуальний не лише у наш час, а був актуальний раніше і буде актуальний навіть у майбутньому, оскільки «право» - це не статична наука, яка є вичерпною.

І.В. Бойко, запевняє, що переклад окремо взятих компонентів, що входять до складу юридичного документу, не є достатнім для досягнення адекватності при перекладі. Слід враховувати особливості оформлення того чи іншого документа у мовах оригіналу та перекладу. У випадку, коли оформлення документів та їх структури відрізняються у двох мовах, необхідно шукати еквіваленти, які б не призводили до будь-яких втрат при перекладі правничих документів [1, с. 2].

Юридичну англійську можна порівняти із місцевим діалектом регіону, який розуміють лише місцеві жителі, він має власну назву – *legalese*, який складається з термінів і понять, що використовують юристи і які складно зрозуміти необізнаній людині. Піголкін А.С. у своїх дослідженнях доходить до висновку, що юристи визначають юридичний термін як «слово або словосполучення, яке вжито у законодавстві, будучи узагальненим найменуванням юридичного поняття, що має точний і певний сенс, і відрізняється смисловою однозначністю, функціональною стійкістю» [2, с. 65].

Юристи не використовують художні забарвлення, уникають подвійного сенсу і незрозумілостей, а також передають інформацію емоційно-нейтрально. Щоб показати, як важливо юристу використовувати потрібний термін, слід звернути на деякі слова з *criminal law* (кримінальне право), які

схожі за змістом, і які можна легко сплутати вивчаючи юридичні документи:

1) «to rob - to steal - to burgle» Ці слова переводяться як «вкрасти», проте між ними є відмінності. «To rob» - вкрасти що-небудь, звідки-небудь, або пограбувати, часто із застосуванням насильства. Акцент робиться на місці, звідки вкрали, або на людину, яку обікрали. I was robbed when I was going home after the party. - Мене пограбували, коли я повертався додому після вечірки. «To steal» - взяти що-небудь без дозволу власника і привласнити собі. Вживається, коли уточнюється сама річ, яку вкрали. The thief stole my favorite ring. - Злодій вкрав моє улюблене кільце. А «to burgle» використовується, коли ми говоримо про пограбування зі зломом, тобто про незаконне вторгнення на територію, що належить до приватної власності. My parents forgot to close the front door, and during the night their house was burgled. - Мої батьки забули зачинити вхідні двері, і вночі їх будинок пограбували.

2) «a prison - a jail»

Обидва слова з англійського переводяться як «в'язниця». Однак «a jail» - в'язниця на місцевому рівні, куди людей ув'язнюють на нетривалий термін, зазвичай до року. Наприклад, туди потрапляють за дрібні правопорушення (a misdemeanor). Також там знаходяться ті, хто в очікуванні рішення суду, аналог нашого СІЗО. I spent 24 hours in jail because I was caught speeding. - Я провів 24 години за ґратами, тому що мене зловили на перевищенні швидкості.

«A prison» - місце позбавлення волі федерального значення, де ув'язнені відбувають більш тривалі терміни за серйозні злочини (a felony), аж до довічного ув'язнення. He was sentenced to ten years in prison for committing murder. - Його засудили до десяти років в'язниці за скоєння вбивства.

«Prison» носить більш серйозний відтінок. У розмовній мові носії частіше використовують jail, коли говорять абстрактно.

He is a bad person. A man like him should be in jail. - Він погана людина. Такий, як він, повинен бути в тюрмі.

3) «to kill - to murder - to slay - to assassinate»

Всі слова переводяться як «вбити», але з різним відтінком. «To kill» - загальний дієслово, що означає позбавляти життя живу істоту. Його також використовують в ідіомах і в фігуральних виразах. Наприклад, можна вбити комара (to kill a mosquito) або заподіяти кому-то багато емоційної болю (You are killing me. - Ти мене вбиваєш). What does not kill us makes us stronger. - Що нас не вбиває, робить нас сильнішими.

«To murder» - зробити навмисне вбивство. Якщо ви не впевнені, умисне вбивство чи ні, можна сказати і to kill, і to murder. He needed her money, so he murdered her. - Йому потрібні були її гроші, тому він убив її.

«To slay» - умертвляти, використовується в художній літературі і майже не присутній в розмовній мові. Johnny wants to slay Den's dog. - Джон хоче убити пса Дена.

«To assassinate» - зробити замовне вбивство, an assassin - найманий вбивця. In Medieval times lots of rulers were assassinated - В середні віки багато

правителів було вбито на замовлення.

Юридичні і ділові документи мають шаблонну форму. Інформація, що міститься в них повинна формулюватися строгим способом, відповідно до встановлених стандартів. Адресант і адресат таких текстів - державні органи, яким документи потрібні для підтвердження прав і повноважень відповідних осіб. У текстах документів фізичних та юридичних осіб може бути присутнім тільки оперативна інформація (статути, договори тощо), засоби оформлення якої збігаються з відповідними мовними засобами в законодавчих текстах, а емоційна забарвленість відсутня. Мовні засоби, які оформлюють ці тексти, відносяться до такого різновиду літературної норми, як канцелярський стиль. Характерні риси цього стилю - велика кількість шаблону, деяка архаїчність лексики, комплексний синтаксис, який орієнтований на максимальну точність і однозначність формулювань, номінативний стиль, переважання дієслівних форм в теперішньому часі. Комунікативне завдання таких текстів - повідомити адресату об'єктивну і достовірну інформацію і наказати виконання деяких дій. Тексти документів переводяться по формальній схемі, так як при перекладі переважають однозначні еквіваленти і трансформації. При перекладі англійських пасивних конструкцій слід враховувати дві обставини: в українській мові вживання пасивного стану обмежена лише перехідними дієсловами, але в той самий час суб'єктні відносини можуть виражатися не тільки заставними формами, а й відмінковими формами іменників в поєднанні з певною організацією порядку слів. Вибір варіанту перекладу залежить від типу англійської пасивної конструкції і стилістичних чинників. Це можуть бути: речення з дієсловом в пасивному стані, безособова конструкція, речення з дієсловом в дійсному часі, речення зі вставними словосполученнями. При перекладі на українську мову в тексті можливі різні перетворення, до найбільш поширених можна віднести наступні різновиди синтаксичних трансформацій: заміна пасивної конструкції на активну: *Neither party is entitled to transfer their rights and obligations under this Contract to a third party without the other party's previous written consent.* - жодна зі сторін не має права передавати свої права та обов'язки за цим контрактом третій стороні без попередньої письмової згоди іншої сторони. *The plaintiff is awarded any remaining balance from the sale of household goods.* - відповідач отримує суму, що залишилася від продажу домашнього майна. Заміна особистісної форми на безособову: *The plaintiff is granted an absolute decree of divorce.* - позивачу надається можливість розлучення» [3, с. 20].

1. Конструкція з англійським пасивом, в якій в ролі суб'єкта виступає непряме або пряме доповнення відповідної активної конструкції, трансформується українською мовою невизначеною особистою конструкцією: *All our bills must be settled within 12 days, unless it is agreed otherwise.* Всі рахунки повинні бути оплачені в строк, протягом 12 днів, якщо тільки не було попередньою домовленістю.

2. Конструкція з пасивного стану, ускладнена інфінітивною структурою,

передається на українську мову складним реченням: Work will be delegated to other staff to conduct the case. Робота буде передана іншому співробітнику фірми для того, щоб довести цю справу до суду.

3. Повна трансформація пропозиції буде потрібна в тому випадку, якщо в англійському варіанті при одному суб'єкті, один з присудків виражено дієсловом у пасивній формі, а інший - присудком в активному стані:

The other partner of the firm was invited to and handled the complaint procedure fully. Ще один співробітник фірми був запрошений для розгляду цієї претензії. Остаточне рішення було прийнято ним.

4. Пасивна конструкція буде перекладатися на українську мову в активі, в тому випадку, якщо українське дієслово не має форми пасивного стану. Bilateral talks between the parties will be followed by an Employment Tribunal. За двосторонніми переговорами між сторонами пройде засідання суду з трудових питань.

Підсумовуючи результати досліджень, можна зазначити, що переклад юридичних термінів – це дуже важка робота обох сторін та учасників перемовин. Також переклад юридичних термінів має базуватись трохи на творчому рівні перекладу. Спочатку може здаватись, що творчий переклад може не точно передавати думку сторони, не доносити ідею, але творчість перекладу має місце, коли у документах чи діалозі присутні юридичні фразеологізми, при перекладі яких дослівно можлива втрата логічності та послідовності перекладу. Але всі реквізити документів, цитати суддів, або представників судової системи, повинні перекладатись дослівно, оскільки не мають у своєму змісті фразеологізмів, «крилатих виразів», а спрямовані на окремі установи, організації та осіб.

Пасивний стан як і раніше актуальний в англійських юридичних документах. Застосування даної граматичної конструкції дозволяє надати тексту, по-перше, офіційний тон, а, по-друге, в досліджуваній мові по суті відсутня альтернатива пасивному стані, яка дозволяє, в разі потреби, не називати виробника дії, тобто створювати ефект безособовості, що характерно для юридичного письма.

1. Бойко І. В. Особливості перекладу юридичних документів та їх оформлення., Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 2015 р.

2. Пиголкин А.С. Язык закона, М., 1990.

3. Вийнюк О.Ю. Відтворення англійської юридичної лексики в українських наукових перекладах., Київ: нац. ун-т ім. Т.Шевченка., К.: 2003., 20 с.